

Chronisch psychisch ziek!

DKCI-serie 2017: 'Gezichten van armoede' gevonden

In de periode 2003-2005 werk ik als kwartiermaker voor de 'vermaatschappelijking van de geestelijke verzorging' bij GGNet. GGNet is de organisatie voor de geestelijke gezondheidszorg in de Achterhoek en biedt alle soorten van psychische hulp. Van preventie tot langere therapievormen en van basis ggz tot specialistische ggz. Eerst in de regio's Doetinchem, Winterswijk, Zevenaar en Zutphen en inmiddels ook in de regio Apeldoorn. In 2003-2005 vooral gericht op behandeling, nu vooral op herstel.

Mijn team werkt in Warnsveld, mijn standplaats is Winterswijk. In 2004 kom ik op verzoek van een psychiatrisch verpleegkundige in contact met een vrouw van 48 jaar (vanaf nu Y). Haar geestelijke nood is groot en ze heeft er uit schaamte nog nooit met iemand over gesproken. Met enige regelmaat bezoek ik haar nog steeds wanneer ik in de buurt ben, want haar geestelijke nood blijft groot. Maar wat mij ook raakt is haar materiële armoede. Chronisch psychisch ziek is voor haar ook chronische armoede! En daar wil ze van getuigen.

In 2004 schrijft ze

Omdat vertellen te pijnlijk en te uitputtend is, schrijft ze iedere keer een klein stukje verhaal. Ze mutileert ofwel verwondt zichzelf en bonkt met haar hoofd tegen de muur. Dit alles is het gevolg van langdurig seksueel misbruik door broers in haar jeugd. Maar dat is voor de wet verjaard. Verder verwijt ze zichzelf dat ze in 2001 door opnames in de psychiatrie er niet heeft kunnen zijn voor haar toen op 61-jarige leeftijd overleden man. Jarenlang heeft ze niet geweten waar de as van haar gecremeerde man gebleven was, totdat ze in 2012 de urn met zijn as na veel speurwerk thuis kreeg. Met hem heeft ze twee thuiswonende kinderen van toen 13 en 11 jaar die intussen volwassen zijn, aan het werk zijn en voor wie ze het huishouden doet. Y kent straatangst want haar broers leven nog in de buurt.

'Geld voor eten en drinken, huishoudelijke spullen, kleding, iets voor zichzelf, voor iets leuks voor elkaar is er dus niet – om over vakantie maar te zwijgen...'

In 2016 vertelt ze

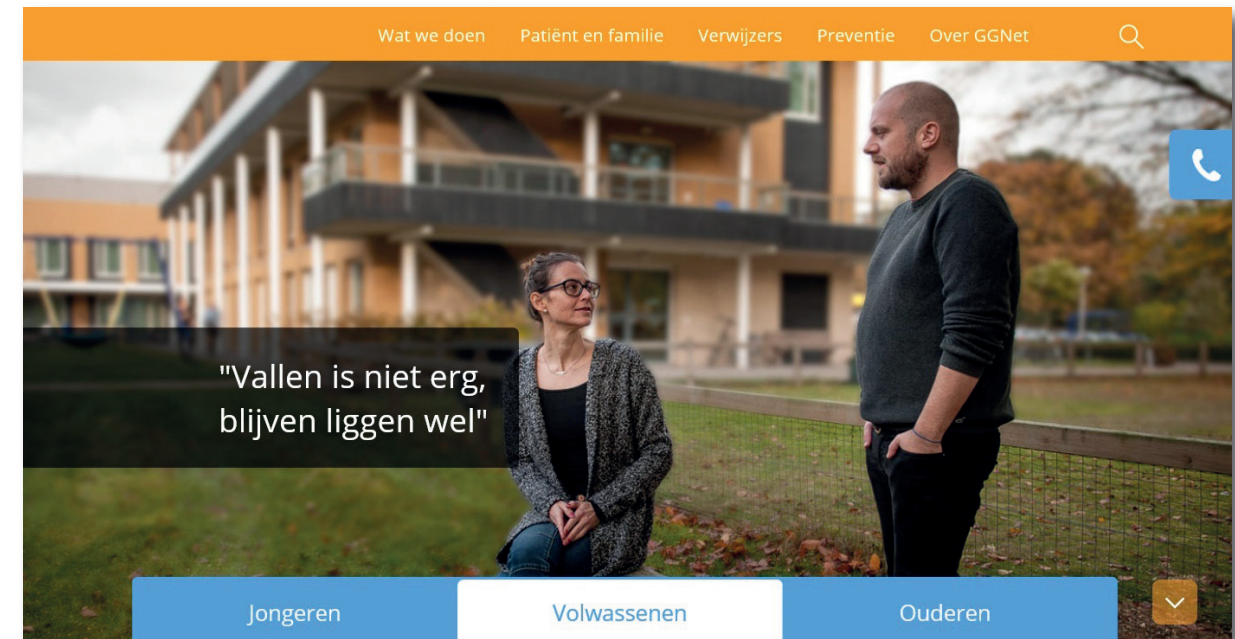
Haar armoedeverhaal vertellen gaat des te beter. Ze is blij dat ze in Nederland woont want daar heeft tenslotte iedereen een inkomen. Haar maandelijkse WAO-uitkering, die ze niet beleeft als een recht maar als een gunst, bedraagt in 2016 € 987,67. Dat vindt ze veel geld. En wat er iedere maand afgaat, beleeft ze ook als veel: € 478,67 aan huur voor haar bescheiden woning, maandelijks € 131 voor gas en licht, € 17 voor water en € 118 voor de ziektekosten (collectief). Voor haar verzekeringen iedere maand € 30,56 en voor een levensverzekering € 23,76. En haar abonnement voor de mobiele telefoon kost € 20 per maand. Kortom, € 818,99 vliegt er zo weer uit. En omdat de belastingdienst te lang doorbetaalde huur- en zorgtoeslag terugvordert – haar kinderen hebben immers inmiddels ook inkomen – heeft ze een jarenlange betalingsregeling bij de belastingdienst van € 50 per maand. Plus een regeling met de ziektekostenverzekeraar van € 50 per maand omdat ze in januari van ieder jaar de eigen bijdrage van € 385 moet betalen, wat niet lukt met dit inkomen. Iedere maand is dus goed voor € 918,99 aan vaste en uitgestelde lasten. Blijft er nog leef- en

huishoudgeld over van € 68,68 per maand. Maar eigenlijk niks want dat laatste bedrag is niet voldoende voor de eigen bijdrage aan medicatie, de ritjes met de regiotaxi

naar de huisarts, de cardioloog en de psychiater en een kopje koffie in het ziekenhuis. En dan rookt ze ook nog stevig... iedere dag wel een pakje. Hiermee stopt ze eind 2016 plotseling op aandringen van de longarts omdat ze het benauwd krijgt. Een stevige investering want stoppen met behulp van het middel Champix is niet goedkoop!

Participatie van de kinderen

Geld voor eten en drinken, huishoudelijke spullen, kleding, iets voor zichzelf, voor iets leuks voor elkaar is er dus niet – om over vakantie maar te zwijgen... De voedselbank vindt ze 'mensonwaardig' en laat ze na één keer proberen links liggen. En dat

Website GGNet

terwijl haar eigenwaarde standvastig laag is. De kledingbank en de kringloopwinkel bezoekt ze wel. Voor bijstand of bijzondere bijstand komt ze sinds de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO) niet meer in aanmerking. Haar inwonende kinderen hebben immers inkomen. Zij betalen de boodschappen die ze als haar boodschappen beleeft, haar bril, haar kapper en de kosten die ze heeft aan haar gezelschapshond. Ook het interieur en het tuinonderhoud komen voor hun rekening. En nu Y met 53 kilo vel over heen wordt, is haar oude matras te hard geworden en kopen ze een nieuwe. Kortom, het gaat hier om meer dan kost en inwoning. Sinds de Participatiewet worden ze geacht nog meer voor hun moeder te doen. Maar dat deden ze al heel lang! Y gaat eronder gebukt en zegt: "Ik hoef ze gelukkig niet meer te kleden maar wil ze liever toch ook niet 'uitkleden'!"

Nieuw jaar 2017

Het jaar begint goed. Haar maandelijkse uitkering stijgt met € 10. Maar dan is het ook wel op. Dan komt de eigen bijdrage ziektekosten weer, natuurlijk opnieuw in termijnen en bij de lievelingshond 'moet' een tumor verwijderd worden: kosten ruim € 800. En dan gaat de gemeente de regels rond de regiotaxi veranderen. Alleen al die brieven al. De taxi krijgt een flitsende naam en een ritje heen en weer naar haar ziekenhuis kost nu geen € 6,40 meer maar € 11,40. Gelukkig is dat weer terug te brengen naar € 8,40 als je in het bezit komt van een Wmo-pas. Dat pasje kost € 120. En zelfs als je dat pasje niet wilt, betaal je toch € 20. Dan blijkt er toch sprake te zijn van longkanker. Voorvoeld? Geneesbaar maar de bestraling dient te gebeuren in een verderop gelegen ziekenhuis. Vijf bestralingen op vijf dagen en dus vijf ritten. Voor medisch vervoer brengt haar ziektekosten-

verzeke-
raar een
verplichte
eigen bij-
drage van
€ 100 in
rekening.
Die valt
begin
maart te-
gelijk in de
bus met
de reke-
ning voor
het huur-
dersdeel
van de
WOZ. En
dan komt
binnenkort
de huur-
verhoging

weer. Ze is daarmee niet alleen! Liefst 55 procent van de mensen met een uitkering heeft problemen met de betaling van de huur.

Haar verhaal is een groter verhaal

Het verhaal van Y is weliswaar het verhaal van één persoon, maar in de groep van mensen met een chronische psychiatrische ziekte is haar situatie niet uniek. Dat weten we uit het Achterhoekse project 'Ruimte voor Anders Zijn' – er zijn in Nederland zo'n tien van dergelijke lokale werkgroepen actief. In dit project bezoeken rond de 40 vrijwilligers wekelijks of tweewekelijks zo'n 50 mensen met een psychiatrische achtergrond. Deze 'maatjes' spreken preventief en aandachtig met de 'totale' mens over zijn/haar geloofsvragen, levens- en zinvragen. Die 50 deelnemers zijn het topje van een ijsberg in deze regio maar maken goed zichtbaar dat geestelijke nood niet zelden gepaard gaat met materiële nood. En dat stelt de vraag naar zingeving! In de top 10 van groepen in financiële problemen in het armoedeonderzoek 2013 staat deze groep dan ook in de top 3. In 2016 in de top 4. Ingehaald door asielzoekers en vluchtelingen. Het zijn 'sterke' mensen met krachtige verhalen die dit kunnen dragen! Zeker Y. Ons past in ieder geval respect en bewondering. En zo mogelijk meer...

door Harry Scharrenborg,
diocesaan diaconaal werker DKCI

